

Slægten Wassards Oprindelse.

Ved Th. Hauch-Fausbøll.

I Personalhistorisk Tidsskrift 6. II. 219—23 har Postmester C. Klitgaard meddelt nogle Oplysninger om Slægten Wassard, der tildels er baseret paa, hvad der anføres om Slægten i Testrup-Rinds Herreds Krønike¹). Da Oplysningerne aabenbart er meddelt Testrup af Hans Mathisen, der fik Testrupgaard af hans Fader, turde man maaske anse dem for nogenlunde korrekte, men en nærmere Undersøgelse vil dog vise, at dette ikke holder Stik, saa snart vi kommer ud over Bedsteforældrenes Tid. Om Oldefaderen Thomas Villumsen ved vi, at han var født i Odense²), Søn af den som Guldsmed i Malmø 1564 afdøde Villum Thomsen og Hustru Elline Pedersdatter og at han var umyndig paa Skiftet efter Faderen. Moderen, der døde i Februar 1613, giftede sig anden Gang med Raadmand i Malmø Michel Matsen, født i Kjøge, død ultimo 1577, Skifte afholdt 1578 i Malmø³). Foruden Thomas havde hun i første Ægteskab en Datter Lutse (Lucie), der ligeledes var umyndig 1564, men 1608 var gift med Gregers, Apoteker i Malmø, og endnu var i Live 1613. I sidste Ægteskab havde hun blandt flere Børn Sønnen Jakob Mikkelsen, der siden blev Borgmester i Kjøbenhavn⁴) og som 1641 udgav Halvbroderen Thomas Villumsens rimede Bearbejdelse af Davids Salmer. Efter at have studeret og taget Magistergraden blev Thomas Villumsen 1585 Skolemester (Rektor) i Lund, 3. Maj 1586 faar han Ekspektance paa et Kannikedømme i Lund⁵), 29. Juni 1588 Forleningsbrev paa det efter afdøde Magister Anders Kiøge ledige Kannikedømme i Lund⁶) og 5. Nov. 1590 Forleningsbrev paa et Vikarie ved Lunds Domkirke, som er ledigt efter Hr. Hans Brolægger⁷). I Januar 1600 fuldendte han den nævnte Bearbejdelse af Davids Salmer og døde 20. Juni 1602⁸). Thomas Villumsen var gift med Birgitte Baltzersdatter, der døde 1590 i sit 32. Aar, Datter af Ærkedegnen i Lunds Kapitel, Magister Baltzer Jacobsen⁹) og Dorthe Dringelberg samt Sønnedatter af Borg-

¹) Jyske Samlinger 2., I., S. 70.

²) Ny kirkehistoriske Samlinger I., S. 540.

³) A. U. Isberg: Bidrag til Malmø Stads Historia II. a., S. 164.

⁴) O. Nielsen: Kjøbenhavns Historie III., S. 209. Biogr. Leks. XI., S. 333.

⁵) Skaanske Reg. I., S. 531 b.

⁶) Samme II., S. 3 b.

⁷) Samme II., S. 54.

⁸) Biogr. Leks. XVIII., S. 612.

⁹) Samme XIII., S. 342.

mester Jacob Michelsen i Malmø¹⁾. Længere tilbage kan Slægten Was-sards Mandslinje ikke med Sikkerhed føres, men man har dog et Fingerpeg at gaa efter, hvis man vil forske videre, i en Meddelelse, der findes i Viborg Stiftsbog over Præstekaldene²⁾; den siger: Hr. Matthias Villumsen ex nobile Forbosiorum scotticorum familia legiferi Blekingioni filius«. Dette er i Rinds Herreds Krønike, der maa antages at indeholde den daværende Familietradition, uddybet i følgende Udtalelse: Denne Familie skal tildels have sin Extraktion af en skotsk adelig Familie, kaldet de Forbusser, nemlig paa mødrene Side. — Kender man da nogen Gren af den skotske Familie Forbus (eller rettere Forbes) i Danmark paa den Tid? .Jal I Genealogisk-heraldisk Selskabs Papirer³⁾ findes en af Vaabenkongen i Skotland Robert Formann i Edinburgh 3. Juni 1561 udstedt Erklæring om, at salig Villomb Forbes, Borger i Helsingborgs Datter Carina var fribaaren og af det hæderlige Hus Petzlego, der i blaat Skjold førte en rød Rose omsat med 3 Sølv-Bjørnehoveder og paa Hjelman en halv Vildmand med en Kølle i de korslagte Arme. Erklæringen var fremkommet paa Anmodning af hæderlig og velbyrdig Mester Duncan Forbes i Skotland, der altsaa har været hendes Slægtning, og Grunden til Erklæringens Fremskaffelse kan ogsaa let sees, thi Carina Villumsdatter Forbus var kort før 1540 bleven gift med Borgmester i Helsingør Henrik Mogensen (Rosenvinge), der ikke har villet sætte sit nybagte Adelsskab paa Spil ved at have indgaaet Ægteskab med en borgerlig⁴⁾. Hun havde iøvrigt en yngre Søster i Helsingør Margrethe Villumsdatter, † 30. Juni 1590, der var gift med Borgmester Jørgen Mahr⁵⁾; derimod tager Familietraditionen Fejl, naar den vil gøre Borgmester Hans Willumsen i Helsingør til en Broder til Lektor Thomas Villumsen, thi han var Søn af Willum Didrichsen i Malmø og Hustru Anna⁶⁾. En Broder eller Fætter til Henrik Mogensen Rosenvinges Hustru var rimeligvis den Borger i Malmø, Sander Forbossen, der 5. Marts 1567 faar Ret til at arrestere de stralsundske Skibe, som kommer i Sundet, til Gengæld for den Skade, der er sket ham ved, at de svenske har frataget ham hans Gods lige ud for Stralsund⁷⁾ og Broder- eller Fættersønner den Villum Forbussen,

¹⁾ A. U. Isberg: Bidrag til Malmø Stads Historia II. a., S. 164.

²⁾ II., 1690.

³⁾ Specialia, adelige Slægter, Folio, Nr. 18.

⁴⁾ Hostrup Schultz: Helsingørs Embeds- og Bestillingsmænd S. 3. Helsingør Tingbog 1571—75, fol. 73 b.

⁵⁾ Skifte i Helsingør 7. Okt. 1595, jvf. Histor. Tidsskr. V., S. 479 og Hostrup Schultz l. c., S. 4.

⁶⁾ A. U. Isberg, l. c. II. a., S. 85 Hostrup Schultz l. c., S. 4.

⁷⁾ Kancelliets Brevbøger 1566—70, S. 153.

der 1582 nævnes som Tingskriver i Helsingør¹⁾, og Peter Forbussen, efter hvem der 1612 afholdtes Skifte i Helsingør. Ogsaa Raadmand Villum Forbus har vistnok begyndt sin Virksomhed paa denne Side Sundet, thi 16. Juli 1529 udsteder Kongen i Malmø et Brev, hvorved han overdrager Borger i Helsingør Villum Forbotz og Arvinger til evig Tid en Kronens Jord paa Falsterbo²⁾. Til denne Slægt maa Villum Thomsen ifølge Familietraditionen høre og paa Spindesiden; det er sandsynligst, at han har været en Søstersøn af Raadmand Villum Forbus og opkaldt efter ham; der bliver da ogsaa nogen Mening i Traditionen om Borgmesteren i Helsingør, selv om de nøjere Omstændigheder ikke har været kendt saa mange Aar efter. Vi faar da følgende Stamtavle:

N. N. Forbes af Huset Petzlego i Skotland. Børn:

1. ? N. N. Forbes; g. m. Thomas N. N. Søn:

a. Villum Thomsen, Guldsmed i Malmø, † 1564; g. m. Elline Pedersdatter, † 1613 (hun g. 2° m. Raadmand i Malmø Michel Matsen, † 1577). Hendes Børn:

1) Lutse, g. m. Gregers, Apoteker i Malmø.

2) Thomas Villumsen, f. i Odense, † 1602, Rektor i Lund, Lektor ved Domkapitlet sst.; g. m. Birgitte Baltzersdatter.

a) Bente.

b) Karen, g. m. Klaus Andersen.

c) Villum Thomesen, Landsdommer i Bleking; g. m. Bente Rafn. Blandt Børnene (se Personahist. Tidsskr. 6. II. 220) var

(1. Mathias Willumsen, † 1708, Præst i Vadgaard i Strandby. Blandt Børnene:

(a. Hans Mathiasen Wassard til Testrupgaard, † 1720.

3) Jakob Mikkelsen, Borgmester i Kjøbenhavn, 1644.

2. Villum Forbus, Borger i Helsingør (1529), Raadmand i Helsingborg, † før 1561. Af Børnene er kun de to Døtre sikre:

1)? Sander Forbus, Borger i Malmø (1567). Hans formentlige Børn var:

a)? Villum Forbus, Byskriver i Helsingør (1582).

¹⁾ Gehejmearkivets Aarsberetn., 4., Tillæg, S. 17.

²⁾ Frederik I's Reg., S. 219.

- b)? Peter Forbus søger Borgerskab som Købmand i Helsingør 15. Sept. 1579¹⁾, faar 22. Marts 1591 Skøde paa Bager Hans Hansens Gaard paa Hjørnet af Kirkestræde²⁾ og 22. Marts 1591 fra Per Jørgensen paa en Havegaard paa St. Annegade³⁾, synes † 1608⁴⁾; g. m. Karine Rasmusdatter, Datter af Sognepræst til St. Olai Kirke i Helsingør Rasmus Lauritzen og 1. Hustru Marine Madsdatter. Efter dem begge afholdes Skifte 24. Sept. 1612⁵⁾. Børn:
- (1. Hendrich Forbes.
  - (2. Rasmus Peitersen.
  - (3. Lauritz Peitersen.
  - (4. David Peitersen Forbes.
  - (5. Malene Peitersdatter.
  - (6. Maren Peitersdatter.
- 2) Carina Villumsdatter (Skifte 1572⁶⁾); g. c. 1539 m. Borgmester i Helsingør Henrik Mogensen (Rosenvinge), † 1583, hvis Fader, Foged paa Bergenhus senere Borgmester i Helsingør, Mogens Jensen, var bleven adlet 1505. Børn:
- a) Mogens Henriksen (Rosenvinge), Borgmester i Odense, f. 1540, † 1607.
  - b) Willum Henriksen (Rosenvinge); g. m. Karen Nielsdatter.
  - c) Niels Henriksen (Rosenvinge), Toldskriver.
  - d) Doritte; g. m. Raadmand i Helsingør Anders Hess.
- 3) Margrethe Villumsdatter, † 1590; g. m. Borgmester i Helsingør Jørgen Mahr, † 1595. Børn:
- a) Diderik Mahr, † 1625, Borgmester i Helsingør.
  - b) Marine Mahr, g. 1° m. Raadmand i Helsingør Niels Barfod, † 1592, 2° m. Herman Rose.
  - c) Anna Mahr, † 1611; g. m. Borgmester i Helsingør Konrad Buwinckhusen
  - d) Zitze Mahr, † 1573.

Denne Opstilling af Slægtskabet gaar ud fra, at det er Villum Thomsens Moder, der er en Forbes og støtter sig væsentligst paa

¹⁾ Helsingør Tingbog, fol. 262 b.

²⁾ Samme, fol. 347.

³⁾ Samme, fol. 377.

⁴⁾ Samme, fol. 7.

⁵⁾ Helsingør Skifteprotokol 1610—12, fol. 224 b.

⁶⁾ Helsingør Tingbog 25. Feb. 1572.

hans Opkaldelse efter den eventuelle Morbroder, men der er ogsaa den Mulighed, at Elline Pedersdatter kan have været en Forbes, Datter af en hidtil ukendt Broder af Villum Forbes. Er denne Hypotese om Sammenhængen den rigtige, kan det tænkes, at Sander Forbus har været denne Peters Søn; i saa Fald er hans formentlige Søn Peter Forbus nok den ældste og opkaldt efter Farfaderen.

Af Stamtavlen har det sin Interesse at se, hvorledes den Tids ledende Mænd i Byerne staar i indbyrdes Slægtskab, gifter sig ind i hinandens Familier og danner et Bypatriciat samt, hvorledes Udlændinge opnaaede førende Stillinger i Byerne.
